

КЛАСИФІКАЦІЯ ПРЕДМЕТІВ КОЛЕКЦІОНУВАННЯ НА ІНТЕРНЕТ АУКЦІОНАХ В УКРАЇНІ

***Анотація.** Відображено поділ предметів колекціонування на Інтернет - аукціонах за окремими видами, розкрито їх зміст. Наведено додаткові можливості класифікації розроблені за певними ознаками, що дозволить більш однозначно ідентифікувати предмети колекціонування для потреб обліку, аналізу та контролю, з метою прийняття інвестиційних рішень.*

***Ключові слова:** Інтернет, Інтернет - аукціон, предмети колекціонування, нумізматика, боністика, букіністика, філателія, фалеристика, класифікація, попит.*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними проблемами. Починаючи з 2001 року кількість користувачів всесвітньої мережі Інтернет в Україні збільшилась у 50 разів. Стрімке зростання аудиторії вплинуло на попит та пропозицію: число торговельних он-лайн майданчиків, почало різко збільшуватись, що зумовлено низькими витратами на трансакції в глобальній мережі. Проте, незважаючи на значний ріст в даному сегменті, Україна продовжує показувати найнижчі показники серед країн Центральної та Східної Європи [1].

Аукціонна торгівля, на сьогоднішній день, є доволі дієвим способом розвитку антикварного ринку України, а з допомогою мережі Інтернет вона стає доступною для більшої кількості зацікавлених осіб. Однак, в Україні на даному етапі є лише невелика кількість Інтернет-майданчиків, які б професійно займалися продажем лише предметів колекціонування, натомість антикваріат продається на великих Інтернет-аукціонах поряд з іншими товарами, що не дозволяє однозначно ідентифікувати окремі об'єкти для потреб обліку і аналізу, а відтак для прийняття рішень щодо придбання пропонованих найменувань.

Постановка цілей статті. Метою статті є висвітлення існуючих класифікацій предметів колекціонування на он-лайн аукціонах, а також розроблення теоретичних і методичних рекомендацій щодо поділу таких предметів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Визначенням сутності торгівлі в глобальній мережі Інтернет, займалася низка вітчизняних вчених, а саме: Дубовик Т. [1], Плескач В. [2], Затонацька Т. [2], Макарова М. [3], Соболев В. [4] та інші. Серед українських вчених-економістів, питанням класифікації предметів колекціонування, займався Швець В.Є. [5].

Виклад основного матеріалу дослідження. Конкуренція на ринку та брак часу споживачів товарів та послуг, підштовхують продавців

вдосконалювати та розширювати сферу своєї діяльності. Одним з таких способів є здійснення торгівельної діяльності за допомогою мережі Інтернет.

Загальновідомо, що Інтернет-торгівля - форма здійснення торгівлі товарами чи послугами з використанням технічних і програмних можливостей глобальної мережі Internet [6,с.109]. На сьогодні Інтернет-аукціон є віртуальним торговим майданчиком, що надає послуги з купівлі-продажу товарів та послуг, в мережі Інтернет. До переваг таких аукціонів можна віднести:

1. Відсутність географічних бар'єрів. Продавці мають змогу здійснювати операції купівлі-продажу з будь-якої точки світу, за умов наявності мережі Інтернет.

2. Економічність. Покупці мають змогу придбати предмети колекціонування за значно нижчою ціною, ніж в звичайних магазинах чи салонах, де до основної ціни включають торгівельні надбавки.

3. Відсутність часових обмежень. Пропонувати товари, а також робити ставки на них можна 24 години на добу 7 днів на тиждень.

4. Відсутність мовних бар'єрів. Найбільші Інтернет-аукціони, мають власні локальні представництва по всьому світу.

5. Мультиплікаційний ефект. Ріст кількості покупців призводить до росту числа продавців і навпаки [7].

Інтернет-аукціон є посередником між покупцями та продавцями предметів колекціонування.

Колекціонуванням можна вважати цілеспрямований збір предметів однорідного типу, які в певній кількості починають становити колекцію. Отже, предметами колекціонування можуть бути різноманітні пам'ятки матеріальної та духовної культури (монети, марки, книги, живопис тощо).

В Україні Інтернет-аукціони, що займаються продажем предметів колекціонування, можна розділити на:

1) універсальні аукціони – серед товарів різноманітного типу є і предмети колекціонування (aukro.ua);

2) спеціалізовані аукціони – продаж виключно предметів колекціонування (Violity);

Предмети колекціонування на даних аукціонах розподіляються за такими категоріями:

- 1) нумізматики;
- 2) боністики;
- 3) фалеристика;
- 4) букіністика;
- 5) філателія;
- 6) військові реліквії;
- 7) живопис тощо.

В науковій літературі нумізматику прийнято вважати різновид колекціонування, що передбачає накопичення монет різних епох та країн.

Здебільшого, нумізматичні предмети колекціонування, як на спеціалізованих, так і на універсальних аукціонах поділяють за такими ознаками: рік випуску та обігу монет, а також за країною походження. Такі класифікації є доволі актуальні, оскільки переважно їх складають так, щоб охарактеризувати певний історичний період, який відігравав роль у становленні та розвитку окремої країни, що в кінцевому результаті дозволяє

звузити тематику колекціонування. Наприклад, монети Польщі за часовим критерієм поділяються на:

- металеві знаки до 1945 року (960-1506; 1506-1586; 1587-1668; 1669-1795; 1796-1864; 1916-1922; 1923-1938; 1939-1945);
- металеві знаки після 1945 року (1945-1990; 1990-дотепер)[8,9].

Однією з наближених категорій до нумізматики, як відомо є боністика – колекціонування паперових грошових знаків, що здебільшого вийшли з обігу. На Інтернет-аукціонах бони розподіляють за їх різновидами та країнами випуску, які представлені акціями, облігаціями, грошовими знаками, що вийшли з обігу тощо [8,9]. Наприклад, на Інтернет-аукціонах бони України представлені часовим проміжком з 1918 року по теперішній час, в порівнянні з класифікацією представленою в «Каталозі українських грошей від 1917», такий поділ є недостатнім. У каталозі є чітка класифікація, що охоплює наступні періоди [10]:

- Українська Народна Республіка Центральна рада (20.09.1917-29.04.1918); Українська держава Гетьмана Скоропадського (29.04.1918-14.12.1918);
- Директорія за В.Винниченка (18.12.1918–11.02.1919);
- Директорія за С.Петлюри (11.02.1919-20.11.1920);
- Радянська Українська Республіка (06.01.1919-28.06.1919);
- Німецька окупація України під час II світової війни;
- НБУ: купони багаторазового використання (1992-1996);
- Гривні (1996- по теперішній час).

Також на он-лайн аукціонах представлені бони Росії, країн Африки, Азії та Європи (рисунок 1). Часто, як видно з наведеного раніше прикладу, на Інтернет - аукціонах поєднують поділ за країнами з часовими рамками. Така класифікація має право на існування, однак є недосконалою, оскільки охоплює занадто великі проміжки часу, що в певній мірі ускладнює точну ідентифікацію товару. Отже, доцільно звужувати критерій, який визначає часову приналежність бон, наприклад: бони Російської Імперії варто розділити в часі так, щоб кожен період співпадав з часом правління певної історично важливої постаті тощо.

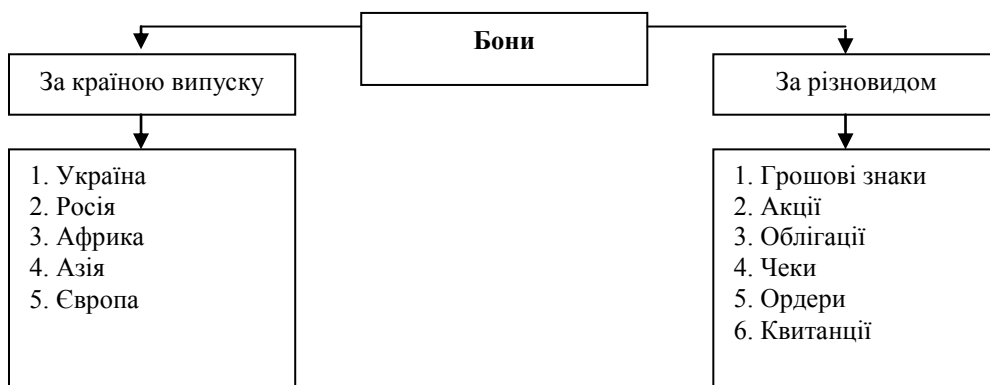

Рисунок 1.

Класифікація бон на Інтернет-аукціонах «Violity» та «Aukro.ua» [8,9].

Поділ предметів колекціонування у нумізматиці та боністиці є актуальним, оскільки інформація, яку можна отримати з класифікацій даних

Регіональна бізнес-економіка та управління, 2014, № 3 (43) 51

Теорія та механізм регулювання регіональної економіки

предметів може задовольнити індивідуалістичні мотиви виникнення попиту на конкретні товари. Проте адміністрації Інтернет-аукціонів не слід забувати, що попит на предмети колекціонування з кожним разом зростає, а разом і з ним прагнення покупців володіти точною інформацією, тому постійно потрібно вдосконалювати існуючу систему.

Загальновідомо, що фалеристика передбачає колекціонування воєнних нагород. Фалеристиці на он-лайн аукціонах притаманний поділ за країнами походження нагород, що є недостатнім для прийняття рішення купівлі покупцями. Доцільно розподіляти воєнні нагороди за періодами, зазвичай пов'язаними з історичними подіями притаманними тій чи іншій країні, наприклад фалеристика Російської Імперії періоду правління Миколи II, ювілейні медалі СРСР за періоду правління Сталіна тощо. Також, на Інтернет-аукціонах присутня класифікація за типом: ордени, медалі, фурнітура (гудзики, пряжки, кокарди) з відповідною символікою.

Натомість поділ друкованих виробів має як певні схожості, так і відмінності від попередніх категорій. Під букіністикою зазвичай розуміють колекціонування рідкісних та старовинних книг.

Класифікація букіністичних виробів варіюється, залежно від Інтернет-аукціону (таблиця 1).

Таблиця 1

Відмінності в класифікаціях букіністичних виробів на Інтернет-аукціонах «Violity» та «Aukro.ua» [8,9]

Ознака	Violity	Aukro.ua
1) за типом	книги;	книги;
	наукові видання;	каталоги;
	каталоги;	журнали.
	карти.	
2) за періодами випуску	до 1917;	до 1850;
	1917- 1955;	1851-1920;
	після 1955.	1921 – 1960.

Дані класифікації є доцільними, проте за типом продукції, поділ аукціону «Violity» є ширшим, пояснюється це тим, що було враховано, що кожен різновид друкованої продукції несе зовсім іншу інформацію. Однак поділ за періодом випуску, на практиці аукціону «Aukro.ua», є більш довершеним. Проте в ідеалі як на першому, так і на другому Інтернет-аукціонах слід вдосконалити класифікацію за періодом випуску друкованих видань, оскільки таким чином буде легше ідентифікувати типи книги. Наприклад, стародруками вважаються книги до XVIII ст., антикварними книгами є видання 1701 – 1850pp., а букіністичними вважають книги періоду 1851 – 1991pp. [11]. Також, для отримання більш вичерпної інформації покупцями, яка б сприяла їх рішенням щодо купівлі, доцільно ввести класифікацію букіністичних виробів за тематикою видання: гуманітарні науки, природничі науки, церковна тематика.

Проте на он-лайн аукціонах не всі категорії предметів колекціонування мають достатньо деталізовану класифікацію, серед них можна виділити філателію. Під визначенням філателії слід розуміти колекціонування

поштових знаків, до числа яких відносять: марки, етикетки, ярлики, поштові штемпелі, штампи, поштові картки та відкритки з такими знаками.

Найпоширеніша класифікація філателічних виробів – за тематикою: спорт, історія, флора, фауна, транспорт, космос тощо. Натомість Інтернет-аукціони світового рівня пропонують доволі непрактичний поділ за раритетністю:

- 1) унікум (поштова марка або штемпель, які представлені в одному екземплярі, наприклад «Рожева Гвіана»);
- 2) раритет світового рівня 1-го класу (в обсязі 2 – 10 штук);
- 3) раритет світового рівня 2-го класу (в обсязі 11 – 30 штук);
- 4) рідкісна марка (штемпель, цілісна або ціла річ, в кількості 1001 – 3000 екземплярів).

Однак, задля максимального задоволення попиту колекціонерів даного виду колекціонування, доцільно вводити такі критерії, які б відповідали тематичним спрямуванням. Таким шляхом задовольняється індивідуалістичний мотив колекціонера, який має змогу ідентифікувати приналежність того чи іншого предмету до його існуючої колекції.

Серед небагатьох категорій на Інтернет-аукціонах, яка максимально задовольняє попит на предмети колекціонування в ній – категорія військових реліквій. Такі реліквії класифікуються за їх призначенням: зброя, обмундирування, амуніція, кокарди, нашивки та шеврони. Також поряд з першою класифікацією, присутній поділ за періодом, який зазвичай пов'язаний з знаковими військовими подіями, які відіграли певну історичну роль. Наприклад військові реліквії до 1920 року (холодна та вогнепальна зброя), військові реліквії до 1945 року (амуніція, обмундирування) тощо. Поділ за такими ознаками є достатнім, оскільки за його допомогою покупцю легше знайти додаткові відомості про особливості предметів певного періоду, застосовуючи в прийнятті рішень інформацію з додаткових джерел.

Ще одним видом колекціонування, на нашу думку, з недосконалими ознаками поділу є живопис на Інтернет-аукціонах. Розподіл таких предметів колекціонування обмежується здебільшого поділом за жанром: пейзаж; натюрморт; портрет; абстракція; графіка; церковна тематика; історичні події. Однак така класифікація є неповною, тому що потрібно враховувати тенденцію, що попит на живопис зазвичай носить модонаслідувальний характер. Тобто більшість покупців живопису орієнтуються на світові тенденції, в певний період модний романтизм XIX ст., а ще через певний час – авангардизм XX ст., тому доцільно класифікувати живопис за періодом і за напрямом.

Поділ предметів колекціонування є невід'ємною складовою в обліку та аналізі таких предметів. Він відіграє значну ролі у прийнятті рішень щодо купівлі предметів колекціонування покупцями.

Також здійснюючи поділ вищезгаданих категорій предметів колекціонування, слід пам'ятати, що сьогодні попит більшості колекціонерів, пов'язаний з бажанням інвестувати гроші в такі предмети. Як правило інвестування не відбувається без попереднього вивчення всіх потенційно вигідних можливостей вкладання коштів, що неможливо без відповідного інформаційного забезпечення [12]. В даному випадку таким інформаційним джерелом виступають каталоги. Як відомо, каталогом вважають перелік, впорядкований за алфавітом або предметно. Однак дане пояснення

вживається для каталогізації в музеях та фондах. В широкому ж розумінні, каталогізація – процес впорядкування і опису предметів колекціонування в визначених системах, з метою їх ідентифікації та оцінки. Це науковий і безперервно відкритий процес, де широко використовують комплексний підхід та метод системної класифікації, яка лежить в основі складання будь-яких каталогів [5]. З новими можливостями глобальної мережі Інтернет створення каталогів є невід'ємною частиною діяльності сучасних он-лайн аукціонів в режимі реального часу.

Отже, після розгляду класифікацій різних категорій предметів колекціонування, можна сказати, що однією з базових ознак поділу – є поділ за періодом випуску/обігу певного предмету. Оскільки володіючи такими даними, можна знайти більше інформації, яка в подальшому допоможе покупцям в прийнятті рішень щодо доцільності вкладання коштів у певні предмети колекціонування, а продавцям в встановленні відповідних рівнів цін.

У порівнянні з світовими Інтернет - аукціонами, українські є доволі обмеженими в пропонованих предметах колекціонування, наприклад за кордом на он-лайн аукціоні можна без проблем купити антикварні меблі та предмети інтер'єру, автомобілі, будинки за дизайном відомих архітекторів тощо.

Для користувачів Інтернет - аукціонів доцільно запровадити практику, яка б дозволила учасникам торгів об'єднувати кілька класифікаційних ознак. Наприклад, в розділі нумізматики – можливість об'єднувати рік виробництва та обігу з номіналом, країною обігу та матеріалом з якого була вироблена монета; у розділі філателії – можливість об'єднати тематику, з роком та країною випуску тощо. Така можливість може бути доволі вигідною для покупців, оскільки зекономить їх час, надасть змогу якомога краще задовольнити їх запити в пошуку потрібного предмету, задовольнить їх індивідуальні, інвестиційні та модонаслідувальні потреби.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. На основі розкриття питання класифікації предметів колекціонування, можна зробити наступні висновки:

1. Класифікації варіюються, залежно від типу Інтернет-аукціону та його структури.
2. Правильно розроблені класифікації предметів колекціонування задовольняють індивідуальні, інвестиційні та модонаслідувальні мотиви виникнення попиту в покупців.
3. За допомогою достовірних класифікацій можна легко створити систему каталогів для інформаційного забезпечення покупців.

Отже, використання стандартизованих підходів у класифікації предметів колекціонування, сприятиме більш правильному відображенню таких предметів, що полегшить прийняття рішень щодо інвестування, а також сприятиме проведенню обліку та аналізу.

Список використаних джерел і літератури:

1. Дубовик Т. Інтернет-торгівля в Україні // Т. Дубовик. Вісник КНТЕУ, №1. – 2013. – С.20-28.
2. Плескач В. Л., Затонацька Т. Г. Електронна комерція: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 535 с.

Теорія та механізм регулювання регіональної економіки

3. Макарова М.В. Електронна комерція. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 272 с.
4. Соболев В.О. Сутність основних понять Інтернет-торгівлі [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_DNI_2008/Economics/33645.doc.htm
5. Швець В. Каталогизация бумажных денег с помощью Интернет./ В. Швець// Новые возможности. Банкаускі веснік. – 2010. – №7 (480). – С.101-104.
6. Грехов А.М. Е-комерція: Навч. посіб.-К.: Вид-во Європейського Університету, 2006.-214 с.
7. История брендов: компания eBay Inc. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.trust.ua/news/79426-istoriya-brendov-kompaniya-eBay-Inc.html>
8. Офіційний сайт Інтернет-аукціону Viology: <http://auction.violity.com>
9. Офіційний сайт Інтернет-аукціону Aukro.ua: <http://aukro.ua/otdel/kollekcii-raritety>
10. Швець В.Є. Каталог українських грошей від 1917 року. Львів: ЗУІ ВИНК. – 2000.-168с.
11. Ковба Ж.М., Колесник Ю.М. Антикварна і букіністична торгівля між минулим та майбутнім./ Ж.М. Ковба, Ю.М. Колесник// Наукові записки. – 2011. – №4(37). – С.124-129.
12. Швець В. Учётно-аналитическое обеспечение инвестиций на рынке антиквариата в Украине / Инновационные и информационные технологии в развитии национальной экономики: теория и практика. Монография. / Москва: Научные технологии, 2013. - С. 137-144.